

Schattingwijziging activa onderwijshuisvesting

Aanleiding

In relatie tot een aantal actuele onderwerpen (mogelijke sluiting van scholen en het voornemen voor het bouwen van één of meer Brede scholen) is ook gesproken over de restant-boekwaarden van de betrokken scholen. Hierbij liepen wij tegen het volgende aan.

Historie

In 1997 vond de decentralisatie van de onderwijshuisvesting plaats. Waar de gemeenten t/m het jaar 1996 volledig verantwoordelijk waren voor het primaire onderwijs (huisvesting, meubilair, onderhoud, leermiddelen, personeel, enz.), bleef alleen de huisvesting bij het gemeentebestuur en gingen de overige zaken over naar de schoolbesturen. De specifieke uitkeringen hiervoor verdwenen, en de gemeente ontving via de algemene uitkering nog compensatie voor de huisvestingskosten.

De rijksvergoeding was gebaseerd op lange afschrijvingstermijnen (bijv. gebouwen in 60 jaar) en buitendien op basis van een annuïtaire afschrijving.

De omvang van onze staat van activa werd door de aantallen onderwijsinvesteringen (toen 14 scholen) behoorlijk beïnvloed. Onder anderen hierdoor heeft de gemeente Winsum in 1996 besloten alle boekwaarden op het gebied van het onderwijs samen te voegen en de nieuwe (lineaire) afschrijvingstermijn te bepalen op 40 jaar. Hiermee werd één (gemiddelde) looptijd vastgesteld, maar werd vanaf dat moment wel lineair afgeschreven. Alle boekwaarden zijn toen bij elkaar geteld en gedeeld door 2: 7 openbare scholen en 7 bijzondere scholen.

Waar lopen we nu tegen aan

Vanaf 1997 zijn nieuwe activeringen op het gebied van onderwijs te herleiden naar de betrokken scholen. Van de samengevoegde boekwaarden was dit lastiger. Hoe kun je die nog toerekenen? Natuurlijk zijn er veel verdeelsleutels te bedenken, maar in overleg met onze accountant kwamen wij maar tot één conclusie: het is alleen mogelijk op basis van een schattingswijziging (notitie Commissie BBV) en op basis van historische gegevens.

Op basis van deze notitie is het college bevoegd een schattingswijziging toe te passen. Een schattingswijziging ziet vooral op de toekomstige gebruiksduur.

Hierop is op grond van de staat van activa van de jaarrekening 1996 een doorrekening gemaakt van alle geactiveerde boekwaarden naar de situatie per 01-01-2014 en kon hierdoor weer een verdeling worden gemaakt van de samengestelde boekwaarden, naar een boekwaarde per school. We zagen toen wel dat er nog boekwaarden resteerden van de in 2006 gesloopte scholen de Springplank en de Klief in Ezinge. Deze boekwaarden moeten in 2014 volledig worden afgewaardeerd. Verder zagen we dat de in 1997 vastgestelde nieuwe looptijd (in vergelijking met het historische startjaar) niet aansloot bij onze huidige, in de financiële verordening genoemde, afschrijvingstermijnen (afschrijvingstermijn van bijv. 60 jaar komt niet voor). De boekwaarden van een aantal scholen moeten in een kortere periode worden afgeschreven dan in de huidige begroting is geraamd.

Het gevolg hiervan is dat er in het jaar 2014 een bedrag van ruim € 561.000 aan hogere huisvestingslasten ten laste van de onderwijshuisvestingsreserve wordt gebracht dan geraamd. Ook in de jaren 2015 e.v. zullen (door de kortere afschrijvingstermijnen) er onttrekkingen moeten plaats vinden (resp. € 238.000,-, € 88.000,- en € 74.000).

Als hierbij wordt bedacht dat we de onderzoekskosten voor de mogelijke bouw van de brede scholen ook uit deze reserve dekken en dat er in 2015 waarschijnlijk sprake is van het sluiten van de school in Den Andel (deze school heeft nog een forse boekwaarde) dan is duidelijk dat de omvang van de reserve fors terug loopt c.q. zal terug lopen.

Het is hierom dat wij hebben voorgesteld om de nieuwe voorbereidingskosten niet ineens ten laste van de reserve te brengen, maar om deze te activeren en af te schrijven in 5 jaar. Mogelijk kunnen ze op een later moment (als de school wordt gerealiseerd) bij de bouwkosten van de school worden meegenomen.

Is dit allemaal erg? Nee, geenszins.

Alvorens wij inhoudelijk ingaan op bovenstaand antwoord geven wij eerst nog even inzicht in hoe wij in de gemeentelijke financiële stukken (begroting/jaarrekening) omgaan met de onderwijshuisvesting:

Vanaf de decentralisatie van de onderwijshuisvesting van het rijk naar de gemeente in 1996 worden de van het rijk ontvangen financiële middelen volledig besteed aan de onderwijshuisvesting.

Het verschil tussen de (fictieve) gelden binnen het gemeentefonds en de geraamde/werkelijke huisvestingslasten (kapitaallasten, verzekering en OZB) wordt jaarlijks gemuteerd in de reserve onderwijshuisvestingsvoorzieningen. Hierdoor is, ondanks een groot aantal gepleegde investeringen in de jaren 1997-2013, er een reserve ontstaan per 01-01-2014 van bijna € 1,3 miljoen. Er is vanaf de decentralisatie in 1996 nog geen gulden/euro uit de algemene middelen besteed aan huisvestingskosten onderwijs. Dat kunnen niet veel gemeenten zeggen.

Het is ook zo dat de rijksvergoeding per 01-01-2015 voor de onderwijshuisvesting fors is gedaald. Waar we voor het jaar 2014 nog een vergoeding ontvingen van ruim € 957.000,-, ontvangen we voor het jaar 2015 nog maar een bedrag van € 668.000,-. Dit laatste bedrag is structureel (en loopt langzaam terug). Deze forse achteruitgang heeft te maken met kortingen op dit terrein, maar vooral ook met de overheveling van het groot onderhoud van de gebouwen van de gemeente naar de schoolbesturen met ingang van het jaar 2015.

Waarom is deze schattingswijziging niet ongunstig voor het onderwijs?

Bij continuering van de "oude" gang van zaken (geen schattingswijziging) zouden onze "normale" kapitaallasten tot en met het jaar 2021 hoger zijn dan ons jaarlijkse budget. Dan zou er, binnen de "onderwijsbegroting" geen financiële ruimte zijn voor een grote nieuwe investering (bijv. Brede school Baflo) en zouden de hogere lasten moeten worden gedekt vanuit de aanwezige reserve. De reserve zou onvoldoende van omvang zijn geweest om te kunnen dienen als structureel dekkingsmiddel.

Nu we met de (gevolgen van de) schattingswijziging sneller afschrijven, ontstaat er op de langere termijn meer ruimte voor het doen van investeringen. Door de inzet van incidentele middelen (reserve) komt er structureel ruimte vrij voor nieuwe investeringen. Op grond van de huidige inzichten kunnen we de lasten van de onderwijskosten van de brede school Baflo net binnen de gemeentelijke onderwijsmiddelen dekken.

Omschrijving	Mutatie- bedrag boekw. 2014	Restant Duur- OUD	Restant Duur- NIEUW	Afschr. OUD	Afschr. NIEUW
Invest. tm 1996 openb	-1.593.963	27		69.303	
Invest. tm 1996 bijz	-1.593.963	27		69.303	
Invest. tm 1996-De 9 Wieken	346.342		8		43.293
Invest. tm 1996-Tiggeldobbe	650.482		4		162.620
Invest. tm 1996-Mathenesseschool	104.055		10		10.405
Invest. tm 1996-obs De Wierde	205.267		15		13.684
Invest. tm 1996-Kromme Akkers	166.624		9		18.514

Invest. tm 1996-De Holm	309.148		10		30.915
Invest. tm 1996-Borgschool	69.096		1		69.096
Invest. tm 1996-Piramiden	129.981		5		25.996
Invest. tm 1996-cbs De Wierde	568.098		12		47.342
Invest. tm 1996-Ichthus	116.073		1		116.073
Invest. tm 1996-De Meander	260.991		2		130.496
Invest. tm 1996-De Klief	173.524		1		173.524
Invest. tm 1996-De Springplank	62.764		1		62.764
Invest. tm 1996-Mathenesse-overig	25.227		1		25.227
Invest. tm 1996-De Holm-overig	256		1		256
Totalen	0,00			138.606	930.204

De nieuwe restantlooptijd is bepaald op grond van het historische startjaar van de oorspronkelijk gepleegde investering. De toename van de afschrijvingslast was in 2014 € 791.598. Dat de reservemutatie niet de omvang heeft van deze extra last heeft te maken met een in 2014 ook sterk gewijzigde fictieve uitkering uit het gemeentefonds (€ 214.000 hoger dan geraamd). Dit heeft te maken met de truc van het rijk om een eerdere korting op de onderwijshuisvesting, na veel kritiek, ineens te benoemen als een algemene korting. Deze korting is door ons in de meerjarenramingen nog aangemerkt als een korting binnen de onderwijshuisvesting. Nu deze is gewijzigd als een algemene korting (heeft toch effect van ± € 200.000 - € 180.000 structureel) moeten we nog hierover nog wel een besluit nemen of we deze korting ook overhevelen naar de algemene middelen (ten gunste van de onderwijshuisvesting).

Als we vooruit kijken naar de gevolgen van de schattingswijziging voor de jaren 2015-2020 zien we het onderstaande beeld:

Alle bedragen * € 1.000	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nieuwe Kap.lasten							
Rente	221	190	169	135	122	110	99
Afschrijving	686	519	519	319	291	290	291
Kapitaallast	906	709	688	453	413	401	390
Overige lasten	63	63	63	63	63	63	63
Extra lasten Brede school Baflo							
Kap.lasten per jaar	39	38	156	154	152	150	148
(uitsluitend onderwijskosten)							
Totale lasten	1.008	810	907	670	628	614	601
Fictieve uitkering OHV	669	670	662	650	650	650	650
Extra mutatie reserve	-339	-140	-245	-21	22	36	49
Reservestand per 01-01	783	474	364	148	159	210	279
Geraamde mutatie	30	30	29	31	29	33	33
Mutatie verslagjaar	-339	-140	-245	-21	22	36	49
Nieuwe stand reserve 31-12	474	364	148	159	210	279	360

De kapitaallasten van de bestaande investeringen dalen de komende jaren behoorlijk. In de bovenstaande tabel zijn de kapitaallasten van De Holm met ingang van 2016 geschrapt en

zijn de kapitaallasten van de Mathenesseschool en Ichthus met ingang van 2018 geschrapt. Verder zijn de kapitaallasten van de onderwijskosten van de Brede school in Baflo in het overzicht meegenomen. De niet-onderwijskosten zijn dus niet meegenomen (bijv. tennisbanen en gymzaal).

De fictieve uitkering is de uitkering per jaar zoals die berekend valt op basis van de meest recente circulaire van het gemeentefonds (dec-2014).

Dit overzicht is zonder de gevolgen van de te sluiten/slopen scholen. Op dat moment zullen de boekwaarden als de school gesloopt wordt moeten worden afgewaardeerd en mocht het gebouw kunnen worden verkocht, dan zal de boekwaarden worden verlaagd met de verkoopopbrengst, met mogelijk nog een extra afwaardering. Om hier enig zicht te hebben op de mogelijke gevolgen volgen hieronder de boekwaarden:

- De Holm per 31-12-2015:	€ 298.906
- Mathenesseschool per 31-12-2017:	€ 169.270
- Ichthus per 31-12-2017:	€ 182.165

De Mathenesseschool wordt gesloopt; de beide andere gebouwen zullen naar verwachting kunnen worden verkocht.

We zien dat onze onderwijsreserve door de afwaardering van de te slopen Mathenesseschool richting € 0 of zelfs daaronder gaat c.q. komt. Een negatieve stand is uiteraard niet toegestaan. Het geeft aan dat de financiële ruimte binnen de onderwijsmiddelen de komende jaren beperkt is.

Recent is gepubliceerd dat de sluiting van De Holm in Den Andel met een jaar wordt uitgesteld. Hierdoor zullen de kapitaallasten van deze school nog een kalenderjaar worden voortgezet, maar zal ook de boekwaarde per 31-12-2016 lager zijn dan het hierboven genoemde bedrag.